

LYSANDE. Anny Sørensen fångar solljuset som når hennes tak med solceller som ibland får elmätaren att gå baklänges.

VÄRMANDE. Solfångarna vid ett av Samsøs fjärrvärmeverk är enkel och pålitlig teknik. Röjning av sly är nära nog det enda underhåll som behövs. Också det sköts nästan automatiskt.

SMAKLIG. Rapsolja passar till matlagning men är mer ekonomisk som fordonbränsle. Erik Andersen odlar raps och pressar den själv men mer av ideologiska än ekonomiska skäl.

BLÅST. Jørgen Tranberg, storbonde på Samsø, var inte sen att satsa på vindkraft, när möjligheten dök upp för sex

Samsøborna gjorde sig av

SAMSØ, DANMARK: En dam som hellre har sina pengar på taket än i banken. En lantbrukare som provsmakar traktorbränslet, innan han startar. En bonde som tjänar mer på vinden än på korna.

Alla finns de på den danska ön Samsø. De är varken kufar eller byfånar. De har bara anpassat sina liv efter de nya möjligheter som finns på ön. Samsø är samhället som på några år har gått från ord till handling och blivit både självförsörjande på energi och befriat från koldioxidutsläpp. Låt vara att det senare är i teorin och inte i verkligheten.

Samsø ligger i Kattegatt mellan Jylland och Sjælland. En dryg timmes båtresa från Jylland, lite längre från Sjælland.

Den knubbiga färjan från Själlandsidan är inte stor. Den stampar sig fram genom vågorna. Det dånar i skrovet av motsjörarna och fartyget skakar länge efter varje dykning in i vågorna. Kulingen tjuter från sydväst.

Nuförtiden gillar Samsøborna blåsten. Den blir bokstavligen till pengar i ladorna.

– Naturligtvis är det påfrestande, när det blåser veckor i sträck. Men numera vet vi, att blåsten blir till el i våra vindkraftverk och pengar för ön. Då gillar man vinden.

Vann en tävling mot andra ö-kommuner

Den som säger så är Søren Hermansen, en man som är mer inblandad än andra i de projekt som gjort Samsø oberoende av energi utifrån.

Søren Hermansen kan tala länge om vad som gjorts på ön men han väljer att visa ett konkret exempel. Det exemplet är damen med pengarna på taket.

Nära stranden, där dyningen från Kattegatt aldrig upphör att rulla in, har Anny Sørensen sitt hus. Hon är pensionär och bor ensam, sedan hennes man dog. Hon är bekymrad för miljön och klimatet.

– När jag fick veta, att jag kunde få bidrag till en solcellsanläggning som kunde ge den

el jag behöver, funderade jag inte länge, säger Anny Sørensen.

– Det släpps ut för mycket skräp på vårt klot. Kan man få ren el är det inget att tveka om. Och pengarna förräntar sig bättre i solcellerna på taket, än de skulle göra i banken.

Søren Hermansen fyller i och berättar att Anny Sørensen är en av de Samsøbor som hoppade på tåget, när öns planer för ett hållbart energisamhälle skulle förverkligas.

– Det började med att Samsøs energi- och miljökontor drog upp riktlinjer för att få ön självförsörjande med energi och åtminstone räknemässigt bli av med koldioxidutsläppen.

För en svensk låter det som om Samsøs energi- och miljökontor vore en kommunal inrättning. Men Danmark är Danmark och kontoret ifråga en ideell förening.

– Med idéerna från energikontoret deltog Samsø i en tävling bland ö-kommuner i Danmark om att på tio år bli självförsörjande med energi, fortsätter Søren Hermansen. Det

finna var, att det inte var något projekt uppifrån utan av och med Samsøbor.

– Samsø vann. Kommunen blev villrådig. Idéerna måste genomföras också.

Lösningen blev att energi- och miljökontoret fick förverkliga planerna. Kommunen lovade att sörja för, att det byråkratiska fungerade.

Då var det 1998 och mycket skulle dras igång.

Vindkraftverk till lands och till havs. Solceller på lämpliga hus.

Fjärrvärmeverk. Solfångarparker. Värmepumpar. Bränsle från ön – träflis, energigrödor, halm och raps.

Målet var, att elproduktionen skulle täcka

”Pengarna förräntar sig bättre i solcellerna på taket, än de skulle göra i banken”

ANNY SØRENSEN